

Aşağıda belirtilen sorularımın *Çevre ve Şehircilik Bakanı MEHMET ÖZHASEKİ* tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 20.07.2023

DİLAN KUNT AYAN

Şanlıurfa Milletvekili

Vekili olduğum Şanlıurfa'da ve benzer özellikler taşıyan kent ve kırsal alanlarda çoğunluklu olmak üzere; sokak hayvanlarıyla ilgili önemli sorunlar mevcuttur. Başta belediyeler olmak üzere, insanlar ve birlikte yaşadığımız bütün canlılar için güvenli ve sağlıklı bir çevre oluşturmak adına yetkililerce gerekli adımlar atılmadığı ve sokak hayvanlarıyla ilgili sosyal politikalar geliştirilmediği takdirde sorunlar artarak devam edecektir. Bu konu ciddi şekilde kamuoyunun gündeminde olmasına rağmen, temel sorunların tespiti ve etkili çözümler geliştirme noktasında yetkili kurum ve idarelerin yeterli çalışmaları yapmadığı görülmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığının girişimleri ile Avrupa Sözleşmesi göz önüne alınarak hazırlanıp 2004 yılında kabul edilen 5199 sayılı “*Hayvanları Koruma Kanunu*” ve 2006 yılında “*Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği*” sokak hayvanları da dahil her türlü hayvanların korunmasını hedeflemektedir. Kanun ve uygulama yönetmeliği uyarınca; sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların toplatılması, kısırlaştırılması, aşılması, gerekli tıbbî bakımlarının yapılması ve işaretlenmesi, alındığı ortama geri bırakılması, sahiplendirilenlerinin kayıt altına alınması yerel yönetimlere bırakılmıştır. Kanunda yetkili makam olarak tanımlanan Çevre ve Orman Bakanlığı, yetkilerini il müdürlükleri ve yerel yönetimlere devretmiş durumdadır. Ancak bugüne kadar hedeflenen adımlar atılmadığı için hem hayvanların korunmasında hem de yaşanan sorunların önlenmesinde başarılı bir sonuç elde edilememiştir.

2019 yılında hazırlanan “Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi için Alınan Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu” değerli bir çalışma olup, sokak hayvanları da dahil hayvanlarla

ilgili yapılması gerekenlere yönelik önerilere yer vermektedir. Gerek bu raporda gerekse hayvan hakları alanında çalışan derneklerin belirttiği ihtiyaçların muhataplar tarafından dikkate alınmadığı anlaşılmaktadır.

Şanlıurfa'da geçtiğimiz Haziran ayında bir sokak köpeğinin 4 yaşındaki bir kız çocuğuna zarar vermesi, Temmuz ayında genç bir mimarın kendi köpeğini sahiplendirdikten sonra huysuzlanması üzerine veterinerlere gittiklerinde kendisini ısırması sonucu kuduz nedeniyle fenalaşarak hayatını kaybetmesi ve son olarak Şanlıurfa/ Haliliye ilçesinde bir iş yerine giren köpeğin iş yeri sahibini ısırarak yaralaması sorunların ne boyutta olduğunu göstermektedir. Yalnızca Urfa'da değil pek çok yerde bu vakalar yaşanmakta, insanlar zarar görmekte, halk sağlığı tehlikeye atılmaktadır. Tüm bu nedenlerle başta yerel yönetimler olmak üzere idarenin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesi, kanun ve sözleşmeler uyarınca tedbirler alması ve yaşanan vakaları engellemek üzere adımlar atması gerekmektedir.

Bu sorunların çift taraflı ele alınması gerekliliği önemle vurgulanmalıdır. "Sokakta bulunan hayvanlar açlık, susuzluk, hastalık, insanlar tarafından kötü muamele, diğer hayvanlar tarafından saldırıya uğrama gibi çeşitli riskler altında yaşarken; diğer taraftan sokak hayvanlarının insanlara zarar vermesi, kuduz gibi zoonotik hastalıkların bulaşması, hayvanların neden olduğu trafik kazaları gibi durumlar da söz konusudur. Bu bağlamda hayvanlara yönelik şiddetin ve kötü muamelenin görmezden gelinmemesi gerektiği gibi, insanların uğradığı saldırılar ve zararlar da görmezden gelinmemelidir. Bu nedenle soruna yönelik çözümler ortaya konurken hem insan hem de hayvan boyutu birlikte değerlendirilmeli, her iki varlık için de en yüksek faydanın sağlanacağı çözümler getirilmelidir." İnsanlar ve hayvanlar içinde yaşadığımız çevrenin ve doğanın bir parçası olup, itlaf ya da kötü koşullarda toplanma, tutulma, eziyet gibi hayvanların haklarını ve canlarını yok sayan ilkel yolların bir çözüm olarak dile getirilmesi söz konusu bile olmamalıdır. Doğanın ve çevrenin sağlıklı bir hale getirilmesi ve korunması insanın, toplumun ve dolayısıyla sosyal politikalar geliştirecek olan devletin en önemli sorumlulukları arasındadır.

Bilimsel yollarla ve hak temelli bir bakış açısıyla hazırlanmış olan raporlar, incelemeler ve öneriler ilgili kurumlara iletildiği halde, yetki ve sorumluluğu olan kurumların yükümlülüklerini yerine getirmeyerek insanlar ve hayvanlar açısından can yakıcı vakaların devam etmesine neden oldukları açıktır.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de sahipsiz sokak hayvanlarının ortalama sayısı kaçtır? Bununla ilgili bir tespit ve sayım çalışması yapılmakta mıdır?
2. Sokak hayvanlarında acı, eziyet veya sıkıntının en az olacağı bir yöntemle kimliklendirme yapılmakta mıdır? Bu konuda Bakanlık ve belediyelerin program veya yönergeleri var mıdır?
3. Türkiye’de sokak hayvanlarının kendi sağlıkları ve insanlara bulaştırma riski olan kuduz gibi zoonotik hastalıklara karşı aşılama yapılmakta mıdır? Sokak hayvanlarının kaçısı aşıdır?
4. Türkiye’de sokak hayvanlarının acısız ve zarar görmeden kısırlaştırılmaları için neler yapılmaktadır? Kaç belediyede ve kaç adet kısırlaştırma merkezi vardır? Kısırlaştırmayı yapan kişiler veteriner veya yeterliliğe sahip uygun kişiler midir?
5. Belediyeler sokak hayvanlarının acısız ve zarar görmeden toplanması, korunması ve barındırılması için ne gibi çalışmalar yapmaktadır? Toplam barınak sayısı kaçtır ve bu barınakların kaçısı ulusal/uluslararası standartlara uygundur? Barınaklar kimler tarafından, ne sıklıkla denetlenmektedir?
6. Belediyeler sahipsiz sokak hayvanlarının toplanması ve barınaklara alınması noktasında kimlerle çalışmaktadır? Hayvanların sağlık ve refahını gözetmeyen kişi ve şirketlere ihaleler verildiğine dair iddialarla ilgili ne gibi incelemeler yapılmıştır?
7. Genellikle belediyeler, yerel yönetimler tarafından sokak hayvanlarının toplanarak itlaf edildiğine dair haberler ve şikayetler ardından gerekli incelemeler yapılmış mıdır? Bu belediyelerin ve kişilerin tespiti halinde ne gibi yaptırımlar uygulanmış, hangi tedbirler alınmıştır?
8. Evcil hayvanı olarak satılmak üzere üretilen, çiftleştirilen ve genetiğiyle oynanan hayvanlarla ilgili olarak ne gibi önlemler alınmıştır? Bu amaçla hayvanlara zarar verecek şekilde metalaştıran kişi ve işletmelere karşı ne gibi yaptırımlar uygulanmaktadır?
9. Evcil hayvanlarını sahipsiz şekilde sokağa bırakan kişileri engellemeye dönük caydırıcı tedbirler uygulanmakta mıdır? Bu konuya dair çalışmalar yürütülmekte midir?

10. Bazı belediyelerin sokak hayvanlarını toplayarak başka bir belediye sınırına götürüp bırakmak gibi eylemlerine dair, gerekli incelemeler yapılmış mıdır? Bu durumun önüne geçebilmek adına her belediyenin kayıt sistemi oluşturması ve takibi gibi önlemler alınmış mıdır?
11. Hayvan sevgisinin aşılması ve özellikle çocukluktan itibaren hayvanlara yönelik doğru davranış biçimlerinin yerleşmesi için ne gibi bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır? Okullarda, medyada ve kamu spotlarında bilinç yükseltmeye yönelik doğru ve istikrarlı bir politika yürütülmek üzere nasıl çalışmalar yapılmaktadır?
12. Hayvanlara eziyet ve kötü muamelede bulunanlara yönelik yaptırımların ağırlaştırılması ve hayvan haklarının korunup, geliştirilmesi için yasal mevzuat çalışmaları yürütülmekte midir?